

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

3. De Re judicata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

latam semel sententiam emendare non amplius potest reasumpto Processu, nec revocare, aut rescindere, etiam prætextu novorum testium, instrumentorum &c. uti videbimus §. seq. nisi fuisset nulla &c. 2. Quod ex parte litis eam finiat, licet non omnino absolute, sed sub conditione, nisi Pars aliqua appellaverit. 3. Quod ex parte litigantium faciat inter illos jus, sed iterum tum primum firmiter, quando transierit in rem judicatam per omissionem appellationis. Item irrogat infamiam condemnato propter delictum publicum, imò etiam propter privata hæc quatuor, nempe propter furtum, rapinam, injuriam dolum. §. 2. *Inst. de pœn. rem. litig.* §. c. 23. junct. gl. b. t. item directè accusatis & damnatis de dolo in his 4. contractibus, depositis, mandato, tutela, & societate. §. cit. l. 1. *de his, qui not. inf.* Evitatur tamen infamia, si Judex specialiter reservec famam condemnato, uti solet frequenter.

§. III.

De Re Judicata.

Sciendum, sententiam & rem judicatam differre tanquam causam & effectum; quippe sententia est pronuntiatio super causa, seu decisio litis per absolutionem aut condemnationem, adeoque est causa, per quam lis terminatur, casu quo non appellatur; res judicata verò, est ipsum judicatum, pronuntiatum, decisum, consequens ad sententiam, & sic præcipuus sententiæ effectus. Itaque res judicata (alio nomine *judicatum*) nihil est aliud, quam lis terminata per sententiam Judicis, & Partium approbationem vel expressam vel tacitam. l. 3. c. *quom. & quando jud.* Tacite approbant Partes sententiam, quando ab ea non appellant, & per hanc omissionem appellationis sententia dicitur transire in rem judicatam. Unde videndum, quando & quam sententia transeat in rem judicatam, deinde quid operetur res judicata tum in foro externo, tum in interno.

Dico 1. Sententia tam Interlocutoria quam Definitiva de Jure communi transit in rem judicatam post 10. dies, si intra illos à prolatione sententiæ computandos neutra Pars appellat ad superiorem Judicem, cum tamen posset, si utraque Pars acquiescat. *can. 28. causi. 2. c. 32.* (ubi corrigitur Jus antiquum, quod vocabatur intra 2. vel 3. dies appellandum.) c. 32. *de Elect. c. 13. & c. 15. h. t.* quia, si intra decem dies non appellatur, præsumitur, omnia legitime esse acta in Judicio. c. 16. *eod. §. fin.* Concordat *Auth. hodie C. de Appellat. Præsumitur enim Partes consentire in sententiam, ubique juri reconvincere. l. 3. cit. quamvis victa fortassis non consentiat re vera. Quod si sententia sit lata in absentem, qui non egit per Procuratorem, decendium currere incipit non à recitatione sententiæ, sed à die habitæ de sententia notitiæ. l. 1. §. *fin. ff. quando appellat.* Si verò appellatum quidem sit, sed appellatio iterum deserta, nihilominus sententia transit in rem judicatam. Illud adhuc nota, sententiam transire posse in rem judicatam *Lit. II. R. P. Picbler.**

dupliciter. 1. absolute & irrevocabiler, ita ut nunquam retractari valeat. 2. Conditionate & rescindibiliter, ita ut retractari non valeat, nisi detegatur error aut falsa probatio &c.

Dico 2. Sententia non transit in rem judicatam in sequentibus casibus. 1. Quando est nulla; quia, quod nullum est, nullum producit effectum. per c. 8. *de Jure patron.* & non entis nullæ sunt qualitates. Quare non transit sententia lata contra jus constitutionis clarum. c. 1. junct. gl. b. t. lata à Judice incompetente. c. 4. *de Jud.* lata ex falsis instrumentis & testibus corruptis. l. 1. c. *si ex fals. instr. c. 9. de testib.* lata cum expressione causæ falsæ, vel non concludentis. per l. 1. *ff. que sent. sine Appell. rescind.* emptæ pretio, seu lata à Judice corrupto. l. *vanales C. quando provoc. non est necess.* lata per manifestam injustitiam, aut quam ipse victor fatetur iniquam, ut docet Abb. Maranta n. 138. & alij. Quando itaque detegitur error, falsitas corruptio &c. poterit revocari sententia, etiam post decendium, imò ad 30. annos, nec opus fuit appellatione. 2. Quando sententia est lata ex probationibus privilegiatis & præsumptivis, v. g. ex testimoniis de credulitate: quod etiam referas, si est lata ex consilio Doctorum, ex judicio peritorum in arte sua, ex juramento suppletorio. Marant. *tit. de sent. n. 130. seqq.* Retractari igitur potest, quodcumque contra eam afferuntur probationes certæ & evidentes. 3. In causis criminalibus, ut Reo non amplius sit locus defensionis. per l. 18. §. *penult. ff. de question.* saltem ut per Principem non restituatur Reus. per l. 1. §. *fin. ff. eod.* 4. In causis, in quibus observatio sententiæ nutrit peccatum, à Partium consensu inimpedibile. arg. c. *fin. de consuet. & c. fin. de Præscr.* unde in Matrimonialibus, quando agitur de valore Matrimonij, & in Beneficialibus respectu præjudicii Ecclesiæ, & favoris Beneficiati, non transit; cum inrulo imminet periculum animæ. Et in hoc casu, quando nutritur peccatum, nec 30. annis firma efficitur sententia, vel semper cognita veritate retractari debet.

Quæres, quomodo retractari debeat sententia, quæ non transit absolute in rem judicatam? R. non per appellationem, quæ post 10. dies extinguitur, sed per querelam, quam gravatus per sententiam deponere potest etiam coram priore Judice, qui sententiam tulit: qui cognita summarie justitiâ querelæ restituere debet querelantem in integrum, sicut Minores per sententiam lætos intra quadriennium restituere debet, eumque denuo Judicialiter audire. Reiffensuel h. n. 138. cum alijs.

Dico 3. Effectus rei judicatæ, seu sententiæ, quæ transit in rem judicatam, saltem pro foro externo est 1. quod inter litigantes faciat jus, præsumptionem veritatis, imò præsumptionem Juris & de Jure, ut adeo non admitat probationem in contrarium. l. 25. *ff. de statu hom. l. 207. ff. de R. I. ibi: res judicata pro veritate accipitur.* concordat c. 15. h. t. atque ita sentiunt DD. communiter. Nec obstat, quod nova instrumenta sint reperta, vel error detectus,

D d d

ctus,

Etus. c. 20. h. t. l. 4. C. de re jud. vel quòd Rescriptum Principis intervenerit. l. ult. C. sent. rescindi non posse; vel quòd secuta sit transactio. l. 32. C. de transact. vel nova sententia. l. 1. C. quòd. provoc. non est neces. Exceptis tamen illis casibus, quos n. preced. adduxi, in quibus res judicata rescindi potest, si meliores probationes supervenerint. 2. Quòd lata pro Actore producat actionem judicati, seu in factum, vi cuius Actor vincens postulare potest, ut condemnatus præstet omne id, quod præstare jubetur per sententiam. l. 6. ff. de re jud. l. 8. C. de reb. cred. quæ actio est personalis, utpote orta ex quasi contractu per litem contestationem, rei persecutoria, ac perpetua, transiens activè & passivè ad hæredes. Contra Reo per sententiam absoluto tribuit exceptionem rei judicate, vi cuius perpetuò potest ipse & hæredes ejus contra Actorem & ejus hæredes excipere, ne denuo conveniatur super illo debito, à quo per sententiam fuit absolutus. l. 4. § 6. ff. de except. rei jud. c. 20. seqq. h. t. c. ult. de Except. in 6.

18 Quæres, an sententia, & res judicata, profit & oblit etiam alijs, & non tantum ijs, inter quos judicatum est? R. regulariter non: siquidem res inter alios acta, & judicata, regulariter alijs non nocet. l. penult. h. t. c. 25. §. j. de Prob. l. 12. C. quib. res judic. rubr. § 1. t. Inter alios acta &c. Sic si patruus condemnatur, isque permittat sententiam transire in rem judicatam, non obest nepoti ex fratre (si is non sit hæres patrum, & non prætendat ex persona patrum) quò minus agere possit ad recuperanda bona avita, quæ patruus amisit per rem judicatam. per l. penult. ff. de re jud. Excipiuntur tamen aliqui casus. 1. Nocet, vel prodest illi, quia actionem Judicialem mandavit, vel ratam habuit. l. 1. C. quib. res judic. sicut sententia contra Procuratorem lata nocet Principali. 2. Illi, cui competebar actio vel defensio primum, passus tamen est alterum agere, cui competebar actio secundo loco: item qui passus est alterum agere, à quo causam habuit. c. ult. h. t. quia tales censentur consentire in actionem, ad se principaliter pertinentem, adeoque etiam in præjudicium, quod sibi imminet agente altero. 3. Si causæ sint connexæ. Gl. in c. penult. cit. sic si sententia sit lata contra collatorem beneficii, quòd nempe illud contulerit invalidè, obest etiam illi, qui beneficium accepit. 4. Si res pluribus communis sit individua; tunc enim victoria unius proderit etiam reliquis. c. 72. de Appell. non tamen vicissim, si unus egerit & victus fuerit, sententia nocebit alijs, ut notat Brunnem. quia non debet aliquis alterius odio prægravari. c. 22. de R. J. in 6. Nec alteri per alterum inferri iniqua conditio. l. 74. ff. eod. §. Si ex jure succumbentis vel condemnati pendet jus tertij, sententia etiam huic nocebit. l. 8. §. 16. ff. de inoffic. testam. sic sententia lata pro hærede scripto, qui petit hæreditatem ex testamento, prodest legatarijs, etiam ignorantibus. per l. 14. ff. de transact. Denique 6. quamvis regulariter non oblit nec

profit alijs sententia quoad condemnationem aut absolutionem, ordinariè tamen nocet, vel prodest, quoad præsumptionem, quam facit sententia aliquo modo etiam contra alios, vel pro ipsi. arg. l. 13. ff. de Jurejur. Vid. Haun. s. tr. 5. a. n. 207. Pirhing. b. a. n. 83.

Dico 4. Res judicata etiam habet locum in foro interno conscientie, ita ut absolutus debito per sententiam, quæ transijt in rem judicatam, illud absque peccato non solvat, licet postea certò cognoscat, se debitorem fuisse, modò bona fide litigaverit. Ita Wiefner h. t. a. n. 95. quæstionem hanc, ut solet, egregiè discutens, atque allegans Joan. And. Hostiens. Rosellam, S. Bernardum Fortun. Garciam, Simonem Felicem, contra Innoc. Panormit. Felin. Sylv. Adr. Sotum de Probatur 1. Jura tribuunt rei judicate vim legis. l. 38. ff. de LL. & rem judicatam habent pro veritate. l. 207. ff. de R. J. inò clare asserunt quòd jus faciat inter Partes. c. 13. h. t. ibi: quòd ad litigantes ipsos jus ex sententia factum postquam in rem transijt judicatam, etiam contra jus litigatoris lata fuisse, cum contra jus Conscientie expressè lata non fuerit. Atqui leges in foro quoque conscientie vim habent, ut l. veritas, nec jus dici potest, quo quis sine injuria alterius uti non potest & absque peccato ergo res judicata in foro quoque conscientie locum habet, & absque peccato retineri potest, quod exinde obtentum vel adjudicatum est. Et sanè parùm tribuissent Jura, si victorem per rem judicatam solum in foro externo reddidissent securum, relicta interim obligatione in conscientia non fruendi re judicata. In l. 36. ff. famul. hercisc. denegatur repetitio rerum hereditariarum ab illo, qui per sententiam fuerat declaratus cohæres, licet postea transitum hujus sententie in rem judicatam deprehensum fuerit, eum cohæredem re ipsa non fuisse. Pariter ex l. 1. C. de condit. mudi à contrario eruitur, pecunie ex causa judicati solutæ repetitionem non esse: sed ubi solutum repeti non potest, datur obligatio naturalis seu in conscientia. l. 10. ff. de O. & A. ergo ex re judicata oritur obligatio in conscientia. 3. Ex paritate cum Præscriptione; nam sic argumentor: per Præscriptionem bona dei obtinetur dominium rei alienæ, & jus tam validum, ut bonâ conscientia retineri possit, quod Præscriptione obtentum, licet postea innotescat, rem fuisse alienam: ergo etiam per rem judicatam acquiritur dominium rei alienæ, & jus tam firmum, ut etiam in conscientia retineri possit, quod per illam obtentum est, licet postea innotescat victori, rem fuisse alienam, vel se fuisse debitorem, & alteri obligatum; quia Jura, quæ voluerunt rem judicatam habere pro veritate, & in Partem acquiri jus, ita statuerunt propter bonum publicum, ut nempe dominia non minerent incerta, ut finiantur lites &c. quæ sunt causæ, propter quas Præscriptio est introducta; & Jura non minùs præsumunt, eum qui à sententia non appellavit, in illam consentire, quam præsumunt, eum consentire, contra

contra quem præscriptum est. Nec aliud inter Præscriptionem & Rem judicatam quoad hoc video discrimen, quam quod major Auctoritatis numerus stet pro valore Præscriptionis in foro interno, adeoque major auctoritas extrinseca, quam pro valore Rei judicatæ in foro interno. Interim tamen sufficiens quoque auctoritas DD. stat pro Re judicata. Addidi tamen, modo bona fide litigaverit: qui enim temere litigat, vel cum scientia, sibi jus nullum competere, utique post transitum sententiæ iniquè obtentæ in rem judicatam non est securus in conscientia, sicut nec ille tutus est, qui cum mala fide præscripsit.

Oppones 1. Sententia Judicis fundatur in præsumptione, quod vincens habeat justam causam, & majora causæ merita. c. 13. cit. in j. Ergo, si postea deprehenditur, hanc præsumptionem fuisse falsam, non patrociniabitur sententiæ; cum præsumptio cedere debeat veritati. l. 24. § 5. ff. de prob. præsertim in foro conscientie, ubi super omnia attenditur veritas. Confirmatur: etiam ipsæ leges, quæ tantam vim tribuunt Rei judicatæ, fundantur in Præsumptione, quod sententia sit justa, & secundum merita causæ: ergo, si postmodum constiterit, hanc præsumptionem fuisse falsam, sententia nullas habebit vires saltem in foro animæ. 2. Conventus ex pacto nudo, si per sententiam absolvetur erroneam, non liberatur obligatione naturali, sed remanet obligatus in conscientia. Idem est, si quis metu levi aliquid extorsit, vel alterum in contractu læsit infra dimidium, licet per sententiam, quæ transiit in rem judicatam, absolvetur: ergo, si in l. 28. § 60. ff. de condit. indeb. habetur, quod verus debitor, etsi in Judicio fuerit absolutus, repetere nequeat, siquid solverit; quia natura debitor permanet: sed obligationem naturalem, quæ est obligatio conscientie, tollere non potest sententia & res judicata: ergo. 4. In l. 17. § ult. Commod. permittitur repetitio solutionis, si res commodata, quæ credebatur amissa, & propterea pro ea pretium est solutum, postea rursus fuerit inventa & recuperata: ergo etiam res judicata non liberat à solvendi obligatione, si postea deprehenditur, sententiam fuisse injustam, quæ prius credebatur justa. 5. In c. 2. de Purg. vulg. permittitur repetitio, imò præcipitur restitutio rerum, sub pretextu furti, cujus quis erat falsò condemnatus, alicui ablatarum: ergo res judicata non facit, ut aliquis non teneatur solvere verum debitum, vel restituere rem alienam. 6. In l. 38. cit. pro nostra sententia additur, rerum similiter judicarum auctoritatem vim legis habere: ergo una tantum sententia, transiens in rem judicatam, non habet tantam vim.

Ad 1. N. Conf. licet enim sententia fundatur in præsumpta justitia & meritis causæ, sicut Præscriptio longissimi temporis in iusto titulo præsumpto, sententiæ tamen (uti & Præscriptionis) firmitas & auctoritas non fundatur in veritate hujus præsumptionis, sed in ordinatione legali & in bono publico, cum pu-

blicè magis expediat, res judicatas esse firmas, quam esse justas. Unde etiam patet ad Confirmationem; leges enim Rei judicatæ (sicut leges Præscriptionis) non fundantur in facto particulari sententiæ justè latæ, sed in bono publico, quod obtinetur per firmitatem Rei judicatæ, adeoque non fundantur in præsumptione falsa. Ad 2. N. Conf. & parit. quia, qui contravenit pacto nudo: vel metu levi aliquid injustè extorquet: vel lædit infra dimidium justis pretij, est in mala fide: nec habet pro se leges sibi positivè assistentes (sicut habet, pro quo stat res judicata) & jus tribuentes, sed illæ tantum negativè se habent non dando actionem illis, qui pactum nudum iniit (quamvis & hoc attentata consuetudine alibi negemus) vel metum levem est passus, vel infra dimidium læsus. Ad 3. Ibi in l. 28. cit. est sermo de eo, qui absolutus sponte solvit. In l. 60. autem de illo, qui conscius debiti mala fide litigavit: talis utique permanet obligatus naturaliter, neque hanc obligationem intendit sententia, vel ipsa Jura, tollere. Ad 4. rectè statuitur in illa lege, ut, postquam vestis, aut alia res commodata, iterum venit in potestatem domini, pretium, quod in compensationem talis rei amissæ solutum est domino, iterum restituatur à domino, illum obligando non tantum in foro interno, sed etiam externo, dando actionem, nempe conditionem sine causa: cum alias dominus iniquè haberet simul rem recuperatam & pretium: igitur sententia & res judicata tali casu non retractatur, sed causa, propter quam pretium solutum est, post inventionem rei redit ad non causam. Si itaque hoc argumentum aliquid probaret, probaret nimium & contra Adversarios, quia probaret, rem judicatam nec in foro externo habere locum. Ad 5. Ibi sententia, utpote lata ex probatione falsa & à Jure reprobata, scilicet ex Purgatione Vulgari, non transiit in rem judicatam absolute, sed rescindibiliter etiam in foro externo, & ideo post detectam falsitatem probationis retractari debuit, & jus stabile inter Partes facere non potuit. Ad 6. Hæc additio bene notata est à nonneminè, cui multum debet præsens elucubratio: responderi tamen fortè potest, quod habeat vim legis publicæ, etiam alios obligantis, si sæpius similiter judicatum sit, sicut consuetudo, cui eadem vis ibidem tribuitur, habet vim legis publicæ; interim tamen vel unica sententia, quæ transiit in rem judicatam, parere potest jus & legem privatam inter Partes. Id quod confirmatur ex c. 13. cit. Si hæc responsio non sufficiat, sufficere existimo alia Jura & rationum momenta pro nostra assertionem ibidem adducta.

§. IV.

De Executione Sententiæ. Ubi etiam de Expensis, item de Pœnis Judicis male judicantis,

Sciendum 1. Principalem effectum sententiæ, in rem judicatam transeuntis, seu rei judicatæ, & complementum totius Judicij esse Executionem, sine qua nihil emolumenti